

Lo Catalanista

Setmanari defensor dels interessos morals y materials de Catalunya

La correspondencia al Director. | Los originals no 's tornan.

DIRECCIÓ, REDACCIÓ Y ADMINISTRACIÓ

Calderón, 36.

Representació Administrativa à Barcelona

Llibreria de Alvar Verdaguer Rambla Mitj, 5

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

Sabadell. 2 rals al mes.
 Fora.. . . . 8 " trimestre.
 Un número sol. . . . 0'20 ptas.
 Anuncis à preus convencionals.

LA ÚLTIMA Y MES PRACTICA INVENCIO

TOT HOM ES CAPÀS DE PRODUHIR FOTOGRAFIAS MAGNÍFICAS AB

LA CÁMARA FOTOGRAFICA "KODINET"

Es la cámara mes perfecta y práctica qu'existeix. Tots los coneixedors que l' han vist y s' han servit d' ella diuhen, unaniment, qu' es una maravella. Ab privilegi en tots los pahissos del mon. Fa la fotografia cuadrada, rodona ó de different forma. Conté una gelatina que 's poden pendre 25 fotografias sens obrir ni carregar la Cámara.

Las fotografias, perfectament agudas y claras, poden engrandirse fins 15 x 20 centímetros. Está ben construïda y acabada ab molt gust, essent la part principal de alumini y es molt lleugera. Pot durse á la butxaca. Són maneig es tan sencill qu' ab las instruccions ilustradas que acompanyan cada aparato, cualevol noy ó noya pot produhir y acabar complertament tota la fotografia.

Tot lo que ha de ferse es apretar un botó y queda presa la fotografia.

Com garantia de las excelents qualitats y condicions de la «Kodinet» prometém retornar l' import rebut y pagar los gastos de ports, d' anada y tornada, si l' aparato no dongués los mellors resultats.

PREU: complet, 25 pessetas.

Se remet á tots los pahissos, port pagat y lliure de drets, contra 'l rebo del import. La mellor manera de remetre fondos es per medi de billets del Banch d' Espanya, en carta certificada.

DIRECCIÓ: E.T.C. BENEDIKY CIA., 27 ANN ST., GLASGOW (INGLATERRA).

Se desitja immediatament en totas las localitats una persona inteligen pera representant.

DESVERGONYIMENT

Lector, llegeix y contente, si pots, la indignació que forso-
sament sentiràs al llegir las següents paraulas qu' ab lo major
descaro y desvergonyiment s' ha atrevit á estampar un periódich
madrileny.

LOS BUQUES DE GUERRA SE REEMPLAZAN CON MÁS DIFICULTAD QUE
LAS COMPAÑÍAS DE INFANTES Ó JINETES.

Aixís ho diu «La Epoca», orga del partit lliberal conserva-
dor, al parlar del naufragi del «Sanchez-Barcáiztegui.»

Cinísme 's necessita pera estampar semblant heretgia.

Aquest es lo pago que 'ls hi tenen reservat á los pobres fills
de pare y mare que la malehida guerra arrenca de sas llars,
portantlos á morir lluny de la pátria: aquesta es la recompensa,
aquest lo premi á la sang vessada pera corretgir érrors que me-
reixerían ésser severament castigats per los tribunals de justi-
cia: tractar á las victimas inocents com á mercancia desprecia-
ble.

Ja ho sentiu, mares desconsoladas, com vos afrontan y vos-
tre plor insultan ab sos bramuls de fera los que s' inspiran ab
los assassins dels sers de vosaltres mes estimats sobre la terra.

Suplir un barco costa diners, molts diners, milions de pes-
setas.

Suplir una companyia de soldats, cridar las reservas, fer
grossas llevas de lo més florit del nostre jovent pera enviarlos á
morir á la manigua, costa lo qu' ab diners no 's paga; la sele-
tat, la miseria, la mort.

Si'l descocat articulista emprengué un viatge, resseguí po-
ble per poble y casa per casa, ja ho veuria lo que costa reem-
plassar una companyia de soldats. Lo plor de tantas mares es-
posas y fills, que no troban consol, li parlarían ab mes elocuén-
cia que son denigrant article.

Ja las sentiria allavoras las terribles malediccions llensadas
sobre 'ls quins han fet de Cuba, ab sos continuats desgavells y
desatinos, la fossa comú ahont á diari s' hi enterran no pocas
ilusions y falaguerras esperansas.

Si no es bort, si te mare lo desnaturalisat articulista de «La
Epoca», que li consulti, que ella ab mes coneixement de causa

entrará en lo secret y sabrá dirli, ab aquell llenguatge que sols las mares parlan, que no hi ha res al mon que valgui, per molt que costi y per valor que tinga, lo que val per una mare lo fill de sas entranyas.

Costa poch ésser bon patriota y vetllar per la integritat del territori desde las poltronas ministerials y las redaccions de periódichs. Allí no hi arriuan las balas dels insurrectes. Se pot fer lo valent y reemplaçar d' una plomada, ab novas llevas, los minyons que a la manigua moren, no solsament de las balas del enemich, sinó de fam y de cansanci, que no es pas la mes perfecte organisació la que hi campeja.

Hi enviessin als senyors de «La Epoca» ó á sos fills, y allavors sabrían que 'ls barcos xichs ó grossos, bons ó dolents, ab diners se pagan, y que pera tornar á las pobres mares los fills que á la manigua moren, no hi ha res al mon que hi puga ni que hi valga.

Res mes qu' esperar lo dia de las terribles venjansas.

EUDALT VIVER

May es tart pera cooperar á un acte de justicia.

Fa alguns dias,—lo 4 del passat Setembre—nos sorprengué la visita de la «Gaceta de la Banca», proporcionantnos l' agradable impressió de veurer en sa primera plana lo retrato de nostre compatrieci, Don Eudalt Viver, zelós y recte administrador del Banch de Sabadell.

Y naturalment que nosaltres pensarem tot seguit formar chor ab l' esmentada revista y contribuir á propagar, com es de justicia los merescuts elogis y justas alabansas que li dedica al nostre compatrieci tant important publicació.

Es mes, fins pensarem en arrodonir lo treball que li dedicá «La Gaceta de la banca», afegint'hi algunas notas intimas; presentantlo al seyor Viver baix altres aspectes que segurament contribuirían á avalorar mes y mes la personalitat del quin, ab aplauso de tot'hom, ocupa l' elevat càrrech d' Administrador del Banch de Sabadell.

Mes, reflexionant sobre aquest punt sense perdrer de vista

que la modestia mes excessiva es la nota que mes caracteriza la personalitat del nostre compatrici, no 'ns atrevim á fer'ho, per no molestarlo, concretantnos, per avuy, en reproduhir á continuació l' articlet que li dedica «La Gaceta de la Banca».

«Entre los que avuy se dedican preferentment al estudi dels problemes financers, y d' una manera particular á lo que 's. refereix á la cuestió monetaria, figura entre 'ls primers D. Eudalt Viver, actual Administrador del *Banch de Sabadell*, persona peritísima que á una vasta y superior ilustració uneix un envejable sentit práctic.

Lo distingit economista nasqué á Sabadell en 1846; en sa joventut se dedicá al professorat, especialment á la ensenyança de las matemáticas y de las asignaturas de comerç. En 1882 fou nomenat Jefe de Contabilitat del *Banch de Sabadell*, á ran de la creació de tan important establiment de crèdit, passant en 1891 á ocupar el càrrech de Administrador del mateix, que desempeña en l' actualitat. Sa iniciativa es un poderós impulsor per dit *Banch*, y á ella 's. deu en gran part la instalació d' una sucursal del mateix en la capital de la República Argentina.

Sas moltes ocupacions no 'l privan dedicarse ab fe y entusiasme á sos estudis predilectes, publicant asiduament en la premsa periódica notables articlels sobre asuntos financers, alguns dels quals han vist la llum en nostra revista. Porta publicats dos llibres importants que son prou pera fer una sólida reputació: *El Banco de España. considerado en si mismo y en sus relaciones con el Estado y la circulación monetaria del país*, y 'l titulat, *Introducción al estudio de la cuestión monetaria*, obras que li han valgut justos y merescuts elogis de la premsa nacional y extranjera. Nos consta qu' actualment s' ocupa en la ampliació del estudi de dita cuestió, aplicada principalment á Espanya, obra de la qual tenim los mellors antecedents y que indubtablement cridarà la atenció de quants se dedican al estudi de tan importants problemes.

Tingué á son càrrech una ponencia en lo Congrés Nacional Mercantil celebrat á Barcelona durant las festes del Centenari, quin dictamen merescué de la premsa los mes entusiastas elogis.

Sa activitat no reconeix limits, y comparteix sas taca ab la direcció d' una important finca de sa propietat, habent lograt ab sa iniciativa desterrar rutinas y despertar estímuls entre 'ls agricultors, essent un dels primers que han contribuít ab l' exemple á la salvació de las vinyas propagant las plantacions de cepas americanas.»

SECCIÓ POLÍTICA

No fa pas gayres dias que emprés lo senyor Cánovas per un d' aqueixos periodistas que may parán, continuá encara l' *ilustre estadista* deixant anar de sa boca un altra de las series inacabables de tonterias ab que s' entretenen los personatges de la politica que han pres lo de Cuba com un entreteniment per passar la vetlla.

No obstant de aquella *soberbia* frasse que te tant de poch pensada com de poch escrupulosa, «*gastaremos la última gota de sangre y la última peseta*» ha sortit ara ab una nova fanfarronada que faria riurer a la gent mes sèria, si no fes plorar fins als mes de la brometa.

Parlantli un dels tafaners de la premsa de lo que pensava respecte a la mena de política que convenia seguir en la isla de Cuba, contestà 'n Cánovas que no era hora are de parlar ni discutir lo que convindria fer ab los cubans en lo terreno polítich. Are sols s' ha de pensar en l' extermini dels insurrectes, *costi lo que costi* (mentres no costi res ni a n' ell ni als de la seva colla).

«Després, acabada la guerra, veurem, afegi 'l *gran home* d' Estat, lo que se 'ls pu ga concedir.»

De seguir igual criteri dels fins are seguit per la colla de galifardeus que tot ho mangonejan no cal dir-lo que estarán disposats a concedirlosli.

Empleats lladres y gobernants ineptes.

Es lo sino fatal dels pobres fills de la mes gran de las Antillas.

Durant las guerras, devastacions, incendis, miseria.

En temps de pau, irregularitats, contrabando, robos, vexacions, despotisme.

Quan los filibusters los deixan tranquils se n' encarregan los empleats de la Mare Pàtria.

¡Pobre Cuba! quant acabarà lo teu suplici?

¡Quan tindrà terme ton calvari, durant lo qual en lloch de Pons Pilats que las mans e 'n rentin, hi han tantas excelencias que se las embrutan!

Lo ministre de Foment, l' home de confiança de 'n Romero Robledo ha fet una etzegallada digna del seu mestre.

Després de declarar en la obertura del curs oficial, ab tot lo cinisme dels de la colla y ab tota la irreverencia del qui trenca juraments tan respectables com 'l de sostenir la religió que l' Estat patrocina, *que la vida no te mes fi única que la mateixa vida*, acaba de cometre una *ministrada* que ni 'l mes sensat defensor del catolicisme haurà intentat ferla possible.

Per unas obras de text d' un catedràtic de Barcelona que ja no devia haverlas aprobadas ni 'l Consell d' Instrucció Pública, ni haverho fet autorisar per la Reyna, ha suspés de cop y volta al catedràtic de la Universitat barcelonina y sens tenir la deguda virilitat de sostenir sas ordres en vista del escàndol promogut per alguns aixelebrats estudiants sempre amichs de fer tabola, ha fet recaurer sobre 'l rector de la esmentada Universitat tot lo desenfré de la quitxalla despreocupada y la mala fé dels caps de colla de las masses republicanas.

Valenta fermesa de criteri y de caràcter nos ha demostrat lo senyor Bosch y Fusteras!

Un dia desde son lloch oficial, actuant de materialista conveniut nos presenta la vida sens una esperança redemptora, sens un mes enllà ahont eulayrar nostra ànima; un altre, com fervorós catòlich, llensa sas iras sobre un catedràtic despreocupat quals anti-catòlicas idees foren aprobadas inconscientment, pero al fi aprobadas per lo Consell d' Instrucció Pública ab lo beneplacit de la mateixa Reyna. Y a tot aixó, sense energia, ni virilitat per sostenir un ó altre d' aquestos dos criteris, ni per tirar avant publicament lo que privadament intentava avans de moures brega.

Be per lo segon de la colla romerista.

Està à la altura dels poca soltas dels estudiants que han escandalisat, apedregat y mogut estrepitosa gatzara sens parar esment que una Universitat oficial d' un Estat catòlich no pot ser altra cosa que catòlica, com tampoch han tingut en compte que insultant y cohartant la llibertat individual dels que com ells no pensan, no es pas com se practica la tan decantada llibertat de consciencia que reclaman.

Son ben be tal pera qual.

Llàstima que las energías ó iniciatives d' uns y altres, no s' encaminin á conseguir la descentralisació de la ensenyansa, que fora la verdadera llibertat de la càtedra y l' únich sistema de desmoronar aquest despotisme oficial que per tot se fica y de tot fa taula rasa.

A última hora, sembla que 'n Cánovas s' ha penedit de las tonterías manifestadas durant aquestos dias.

Ja ha reconegut que Cuba necessita una amplia descentralisació ja que te perfecte dret á administrarse sos interessos y á ferse las obras públicas que millor li semblin. Aixís, tal com sona.

Sembla mentida que aquestas paraulas las digui 'l butxi dels furs de las Bascongadas y 'l mateix que fins are tot volia passarho á sanch, á foch y á... tarregada.

En fi, val mes d' aquesta manera y de pas tal volta veurá aviat que Catalunya com las demés regions espanyolas tenen y ab mes motiu lo perfecte dret que avuy reconeix á la gran Antilla.

LES RATXES DE MADRID

Quan lo bon company Verdaguer escrivia fa vuyt dias aquell sensat article sobre 'l separatisme, de segur que no coneixia un *fonzo* de *El Imparcial* publicat en la edició del dia 24 del derrer Setembre. Si l' hagués conegut s' hauria escruxit, puig tot demanant procediments de energia contra 'ls biscains, s' atia al govern á obrar fora del cercle de las lleys. Y axó jo no ho puch permetre porque sempre m' he resistit á que la tirania adoptás la postura de la llibertat.

El Imparcial ha tractat de contrarestar la acció dels diputats y senadors per Biscaya, quins han cregut del seu deber manifestar als alts poders del Estat que consideran exageradas las proposicions donadas al assumpto de la societat *Euskaldun Batzokuija* y del periódich *Bizkaitarra* y que son per lo mateix excessivament rigurosos los procediments aplicats als separatistas d' aquella regió. Pera invalidar l' acte generós dels diputats y senadors per Biscaya apela 'l diari madrileny al llenguatge groxut y escriu:

«Podrán ser pocos y no temibles esos maniacos enemigos de España, nacidos en el sagrado territorio de la península; podrá ser evidente su insania y axiomática su ridiculez, mas un perro es un perro, y cuando molesta demasiado ladrando cerca de los talones se le rechaza y se le castiga.

Entre las debilidades del gobierno liberal, ninguna más lamentable que la tolerancia con los que hicieron gala de despreciar é injuriar la nación. Es sintoma gravísimo de degeneración y decadencia la regresión, como ahora se dice, á un Estado inferior al Estado nacional. Los que no sienten más que la patria *chica*, sienten así porque tienen muy chica el alma. Semejante enfermedad moral puede producir el contagio en los espíritus enclenques y estrechos. Pero evitarlo, el mejor de los lazaretos es la cárcel.»

De modo, que no hi pot haver, no ja justícia, pero ni sísquera commiseració. Es en vá que 'l art. 13 de la Constitució diga que tot espanyol te 'l dret d'emetre lliurement sas idees sense subgecció á la censura prévia, y que además te 'l dret de reunir-se pacíficament y de associarse pera 'ls fins de vida humana; es en vá que 'l art. 19 de la ley de impremta determine que las infraccions á lo previngut en la matexa que no constituïescan delictes, ab arreglo al Códich penal, serán corretgidas governativament ab las matexes penas que aquest senyala pera las faltas comesas per medi de la impremta; y que l' article sisé de la ley de asociaciones prescriga que quan dels documents presentats al Govern civil en compliment del art. quart, resulte que la associació dega estimarse ilícita segons lo Códich penal, lo Governador enviará cópia certificada de dits documents al tribunal ó jutjat de instrucció competent; es en vá, per fi, que en cap article del referit Códich penal vinga compresa com á fet punible la propaganda á que 's dedicavan lo periódich y la societat de Bilbao. Es tal la superficialitat y lleugeresa que gastan la gent de Madrid pera ensibornar als babaus de las provincias, que n' hi ha prou ab que un qualsevol cride ¡al llop! ¡al llop! pera que tothom se esbalote y 's pose en mohiment.

Aquesta es la qüestió. Los socis de la *Euskaldun* sostenían un cúmulo de idees sobre quina oportunitat, bondat y racional sentit, pot discutirse, pero que no cap la sua coacció ni repressió din re dels vigents organismes legals. La masonería es mil vegadas y baix tots conceptes ilícita, y no obstant, ni la perseguexen, ni contra sas grotescas exhibicions se reclama per los diaris de Madrid energia á las autoritats. Lo socialisme pretén subvertir los fonaments del ordre universal, y ab tot desplega ayrosament sas banderas en periódichs, reunions públicas, y asociaciones numerosíssimas. L' autonomisme cubá ha sigut lo fautor de la actual sagnanta guerra, y ni en lo Parlament ni en la premsa se li han posat entrebanchs. No es aixó cohonestar lo separatisme. Lo que jo vull es que hi haja una regla jurídica única, concreta y comuna, y no que á pretext d' escrúpols més ó ménos hipócritas y de passions més ó ménos arbitrarias, s' establesquen dualismes en la aplicació de las lleys y s' axequen la voluntat dels governants com á inconcús principi de dret. De admetrer aqueixa magnitud indeterminada dels procediments governamentals, no sé endevinar la rahó ab que *El Imparcial*,—lliurecambista á tot vent,—se oposaria demá á un govern francament proteccionista qui considerará la propaganda del lliure cambi com enfermat moralment contagiosa y la

atacàs con el mejor de los lazaretos: la cárcel. O 's tira la corda pera tots, ó pera ningú.

Y en quan á aqueix argument de que «los que no sienten más que la pátria *chica*, sienten así porque tienen muy *chica* el alma,» diré á *El Imparcial* que la nostra fè senceraement regionalista nos ensenya que aqueix argument descansa en una falsetat y que precisament lo sostenir-lo nos ha duyt la més gran calamitat que sobre d' Espanya pesa. Los qui fan de la política una industria han volgut agrandar lo patriotisme fins á convertirlo en una mena de cosmopolitisme, y la naturalesa humana es refractaria á tot lo violent, á tot lo que s' axampla per força. No volen que estimém á la regió, no volen que anyorem lo campanar de la parroquia, y apagantnos aquest sentiment íntim y verdader, acabém per no estimar rés, ni la nació que han abortat los polítichs, ni 'l poble ahont tenim un tros de teulada y un clot pera la tomba. Lo que no 's té, no pot donarse. La regió es la pátria immediata y única que conexém; precisament ella es la que 'ns dona una complexió especial que no lliga ab la de altres pobles; quan de la regió propia 's parla, sentim una vibració nerviosa que 'ns porta á accions generosas y nobilíssimas; la regió es una afecció y una idea, es lo cor y l' enteniment... Quan nos sia permés que aquest cor y aquest enteniment se mogan ab desembrás per la regió aleshores pensarém ab Espanya; quan Espanya dexe que la regió 's desentrotlle espontáneament y que fasa lliure us de sas activitats y energias pera la prosperitat dels seus fills, aleshores estimarém á l' Estat espanyol que serveix de llas de germanó de totes las regions espanyolas. Però si nos diuen que substituhim lo patriotisme de casa pera una ficció, si 'ns manan que reneguéim de la nostra llengua y que esborrém la nostra peculiar fesomia, si 'ns obliguen á agenollarnos devant del dictador, aixó jamay! Espanya pera las regions; las regions pera Espanya, Aquesta es la única fórmula de govern sensata y viable.

Després de tot, van essent tals las grollerias y lletgesas dels homes de la centralisació que «la regresión á la pátria *chica*» es ja una neçessitat imperiosa, es ja una qüestió de higiene social. Las energias que *El Imparcial* reclama pera 'ls biscaïns de la *Euskaldun* las deuria reclamar, ab superior lògica, pera 'ls ministres de Gracia y Justicia qui fan malbé 'ls organismes judicials; pera 'ls ministres de la Guerra qui vulneran la llei de quintas; pera 'ls ministres de Marina qui gasten lo pressupost en barcos inservibles; pera 'ls ministres d' Estat qui dexe al mitg del carrer aixó que 'n diuen l' honor nacional; pera 'ls ministres de Hisenda que no saben posar á ratlla los excessos y frauds dels seus departaments; pera 'ls ministres de Foment qui consenten en las Universitats, catedràtics y llibres heterodoxos; pera 'ls ministres de Ultramar qui han duyt la demoralisació á Cuba; en una paraula, pera tots los polítichs qui fan del parlamentarisme una perpétua broma y del art de governar un constant insult á las conciencias rectas.

Mentres aqueixas energias no 's reclamen, jo que sé á lo que m' obliga la caritat, demanaré senzillament justícia pera 'ls perseguits biscaïns y aplaudiré als diputats y senadors qui gest'onan lo predomini de la llei y de la llibertat sobre totas las iras dels cónsuls del centralisme.

CLAUDI OMAR Y BARRERA.

UNA FESTA ÍNTIMA

Per falta material de temps no poguerem en nostre passat número donar compte, com era nostre desitj, del acte commovedor que ab motiu de celebrar lo jove Joan Domingo Casanovas sa primera comunió, tingué lloch en l' Oratori particular del conegut fabricant don Joseph Domingo Casanovas, á qui actualment está confiada la presidencia de l' «Associació de Catòlics» d' aquesta ciutat.

L' acte resultá sever y commovedor; á las vuyt del matí lo Rnt. Rector Arxiprest don Joseph Baltá, celebrá la missa de Comunió, que fou ohida per lo jove Casanovas, sos pares, en quins semblants si reflectava la immensa satisfacció qu' en aquells moments experimentavan, individus de la familia y amich particulars de la mateixa.

Lo Rvnt. D. Joseph Baltá, feu una sentida plática preparatoria, plena de erudició y sentiment, logrant commoure y fer espurnejar los ulls de las personas qu' ab tota atenció y reculliment escoltaván las veritats y cristians consells que exían de sos llavis.

Ab tota devoció rebé lo jove Casanovas la Sagrada Ostia, en quin benèfich banquet l' acompanyaren sos bondadosos pares y la inmensa majoria dels concurrents.

Acab da la cerimonia los convidats á los quins s' ajuntaren los Rvnts. PP. Escolapis Capdevila, Isanda y Eloy, mestres del jove Casanovas y altres, se sentaren á la taula, ahont se 'ls servi un espléndit banquet.

En l' espayosa sala y en son fondo hi destacavan los magnífichs cuadros al oli del que fou Prepósit general de las Escuelas Pias, Rvnt. P. Joseph de C. Casanovas y dels pares del senyor Casanovas.

Arrivada l' hora dels brindis los iniciá 'l P. Capdevila ab la lectura de la poesia que publiquem á continuació, á la cual seguien altrás del P. Isanda y de don Joan Sanllehi y Serra, notas molt sentidas y delicadas.

A las cinch de la tarde comensaren á desfilar los concurrents altament satisfets de las atencions de que foren objecte per part de la familia Casanovas, á la quina felicitem per tant hermosa festa.

Al deixeble Joan Domingo Casanovas y Torras

AB MOTIU DE SA PRIMERA COMUNIÓ

En la vida del catòlich
quin jorn mes fells hi há;
jorn de goig, qu' ab goig s' espera.
jorn que no s' oblida may,
lo jorn aquell en que 's lligan
ab amorosissim llás

Jesús y la criatura
en lo Sagrament mes sant,
quant per la volta primera
abdos s' uneixen en pau.
Es avuy per tú un gran dia
plé de goig y ditxa gran

ja qu' en ta mateixa casa
 ((privilegi singular!))
 Jesús, Verb etern fet home
 per una gracia especial
 has rebut, amorosíssim,
 y per las sagradas mans
 del pastor que á tots nos guia
 y regeix l' Arxiprestat.
 En tot lo curs de la vida
 tal ditxa no oblidis may
 y valga Deu que 't servessen
 en los gois y 'ls desenganyis
 per esser feli á las gracias
 que lo cel t' ha prodigat.
 La joya es avuy completa
 tom'hom gosa á ton costat
 y fins miro de tos Pares
 llagrimetas cara avall,
 llagrimetas qu' allà hont cauhen
 bon Jesús hi està mirant.
 Paranteia que 't contempla,
 per tot'hom la ditxa es gran
 fins avuy mes xamós parla
 ton germanet Calassans,
 espill dels angels qu' entonan
 desde 'l cel himnes de pau.
 ¿Que mes vols? Rector y mestres
 que lo teu cor han format,
 la llum á ta inteligencia.
 ab treball y fè donant,
 també gosan en eix dia
 per tu de tots lo mes grat,

¡Quin goig si 't vegessen are
 ten padri y avis boirats
 y 'ls oucles, grans escolapis
 Pare Agustí y Calassans!
 ¡quina joya sentirian!
 ¡sos ulls quin llagrimenjar!
 Mes desde 'l cel tembé 't veuhen
 y al bon Deu l' hi hant demanat
 que resguardi la teva ànima
 de mals vents y tempestats,
 que lo teu seny ilumini
 y 't fasse bó, digne y sant.
 Tal li demaném nosàltes
 los ausents y circunstants
 que gosem ab tu en tas glorias
 y en tos dols volem plorar.
 ¡Vulga Deu que de tal dia
 no t' en oblidis jamay,
 y que son recort t' ajudi
 grans virtuts atresorar
 per seguir las lleys divinas
 que Jesús va predicar
 Concedinli Vos tal ditxa
 Jesucrist Sagramentat,
 regneu en ell y nosaltres
 y en aquesta trista vall
 feu que pugam estimarvos,
 viure ab fè y morir en pau.

JAUME CAPDEVILA, escolapi.

Sabadell 5 Octubre 1895.

NOVAS

Sabem positivament que dintre pochs dias tindrà lloch la reunió general de socis pera la definitiva constitució de la «Lliga de Productors de Sabadell y sa comarca» quin reglament se troba en l' actualitat á la aprobac ó del Governador Civil.

Lo número de firmas recullidas pera formar part de dita entitat econòmica, és ja molt considerable, essent d' esperar que augmentarà mes encare á mida que la «Lliga» posi en práctica los patriòtics treballs que té 'n projecte.

—Lo Centre Excursionista de Catalunya ha fet recentment una excursió á Marmellá pera visitar lo castell del quin ne tragué varias vistas fotogràficas. Los restos de dit castell tenen gran valor arqueològich los quins s' havian vist fins are completament olvidats.

Es d' aplaudir lo constant treball del Centre Excursionista.

Lo Consell General del Centre Catalá està fent activas gestions pera celebrar ab gran solemnitat la sessió inaugural del curs de 1895 á 96.

Segons nostres informes contribuirá al major lluhiment del acte «L' Orfeo Catalá» qui visitarà expressament nostra ciutat pera assistir al

mateix, donant à conèixer las mellors y mes celebradas pessas de son repertori.

Lo dia senyalat pera la esmentada sessió es lo 27 del corrent.

—La Secció lírica dramàtica de la Associació de Catòlics, avuy á dos quarts de nou del vespre posará en escena lo drama en 3 actes y en vers titulat: *Las calsas de vellut*, finalisant la funció ab la divertida pesa en un acte y en vers, titulada: *Parada y fonda*.

—Ab motiu del triomf obtingut contra el dictamen de la Ponencia 5.ª en la Comissió de Arancels Antillans, lo Gremi de Fabricants d' aquesta ciutat ha telegrafiat al senyor marquès de Barzanallana y á altres senyors vocals de la comissió arancelaria de Cuba, felicitantlos per la victòria obtinguda.

—Ab motiu de la nova rebaixa que ha fet la Companyia dels ferrocarrils del Nort pera las festas del Pilar de Zaragoza, los preus dels bitllets de anada y tornada de Barcelona á Zaragoza, costarant 29 pessetas en primera classe, 14 pessetas en segona y 9 pessetas en tercera.

Lo viatge podrà ferse per tots los trens que portin carruatjes de la classe dels bitllets y aquets ultims 's despatxarant tots los dias del 10 al 20 del actual essent valeders pera regrèssar del 13 al 21 del mateix, totes aquestas fetxas inclusiu.

—Los individuos que componen lo «Centre Excursionista de Catalunya, avuy diumenge farán una excursió al vehí poble de Sant Esteve de Castellar.

—Segons llegim, hi ha lo projecte de celebrar en Barcelona una Exposició de bestiar, que tants bons resultats está donant en important capitals extra geras.

A propòsit de dita exposició, 's recorda que 'n Barcelona se n'inaugurá per lo general O'Donnell una en l' any 1864, están oberta sols dos mesos, durant cual curt temps se obtingueren 30.000 duros de benefici.

—Avuy diumenge la Associació de Catòlics d' aquesta ciutat ciutat celebrarà comunió general reglamentaria en la Parroquia de Sant Feliu, á las 8 del dematí y dirá la plática preparatoria lo Director de la Associació reverent D. Joseph Baltà, rector de la esmentada Parroquia.

—La societat coral *Juventut Desheredada* donará un ball coreijat en lo *Saló Colonial* (RATA), á benefici d' un soci de dita societat reservista que tingué que marchar á Cuba. Està contractada per aquest ball la aplaudida orquesta *Chapi*.

—Aquesta tarde tindrà lloch un gran ball en lo *Saló Sabadellés* (JAN), estant lo programa á càrrech de la orquesta *La Lira*.

—En lo teatro de Caldas, ab motiu del Aplech del Remey, tindrà lloch avuy nit una extraordinaria funció per la companyia d' aficionats ano-

menada *Societat Artística filantròpica de Sabadell*, la qual posarà en escena lo drama català *L' Esclau*, de nostre compatrici D. J. Got Anguera, al qual li desitjém un nou triomf.

—Aquesta tarde tindrà lloch en la Plassa de S. Roch lo sorteig de la *Tómbola* organisaada per la «Societat Filantròpica» de aquesta ciutat y la qual consta de 31 lots.

Amenisará l' acte la Banda Municipal.

—Los vents de Fransa van fent, com sempre, l'acostumat efecte entre la gent que mana. Després del projecte *decentralisador* d' En Navarro Reverter, ha aparegut lo Ministre de Foment fentnos un discurs en la obertura de la Universitat Central, á favor de la decentralisació de la ensenyansa. Vegis pera mostra lo següent apartat.

«Obrim la porta á las ciencias tecnológiques, descentralisém la instrucció pública.

Altre dels profits de la descentralisació de la ensenyansa pública, es que la ensenyansa decentralisada permet donar á cada regió los estudis propis de son catàcter y de son geni y que provoca la espontaneitat, la originalitat, la individualitat, sense que las lletras, las arts y las ciencias dormen lo somni de la tradició y de la rutina.»

Llevat de que 'l senyor Ministre ha demostrat no saber lo que vol dir *tradició*, tot lo demés nos donaria ésparances molt afalagadores, si fos possible creure en las promeses dels polítichs. Per desgracia la inteligencia dels noys catalans, seguirá sofrint los martiris de la ignoble pedagogia castellana.

—Gracies á la bona voluntat del Dr. Magarola, rector de la parroquia de Sant Pau de Camp d' Barcelona han comensat los treballs de restauració de aquella antiquíssima iglesia. Exos treballs que 's por'en á cap baix los auspicis del Excm. é Ilm. Sr. Bisbe d' aquesta diócesis y baix la direcció del arquitecte D. Francisco de P. del Villar y Carmona, retornaran á la admiració dels arqueólechs y artistes un dels més preciosos exemplars del art románich, que tants atractius te pera tot bon català que recorda que 'ls temps de son florexement foren los de constitució de nostra personalitat nacional.

—Diu l' «Egara» de Tarrasa.

«Digué fá pochs dias lo *Diarío* de Barcelona, que s' havia anunciat la subasta per un tipo baix donada la importancia d' aquesta ciutat, pera la construcció d' un edifici en Tarrasa, destinat á Casas Consistorials y escoles municipals, lo qual fou una equivocació del colega, puig debía referirse al vehí poble de Sant Pere de Tarrasa.»

—S' ha constituíh á Perpinyá un comité que's proposa organisar una romeria al monastir de Montserrat.

—Li escriuen d' Arles á *L' Aiòli*, d' Avinyó:

«Sembla que está movent molta fressa lo método de En Savinian, d' ensenyansa del francés per medi del provençal. D' uhen que la Universitat s' ha prés la cosa ab empenyo, y que igualment se 'n ocupan algunas societats científicas, puix que las principals escolars populars de Provença adopten aquell modo d' enenyar y que 'ls senadors y diputats comensan de decantarse en favor seu.

Los bisbes d' Anvers y de Montpeller han dirigit á En Savinian lletres de felicitació. Y, lo que es més important encara, lo Papa Lleó XIII, per medi del cardenal Porozzi, secretari de las Lletres Llatinas, al acusar rebut al bon felibre de son llibre de traducció provençal-francesa, li 'n fá tots los elogis, li dona tots los encoratjaments y totas las benediccions que 's mereix.»

—Los diaris *Le Temps* y *Le Journal des Débats*, parlen llarch y elogiosament de una memoria presentada per En Kerjegu á la Comissió parlamentaria de decentralisació, sobre 'ls medis de aplicar los principis des-decentralisadors als serveys del comerç, de la industria, dels correus y dels telégrafos.

—Retallém de la *Fulla Catalanista*, del *Diario de Mataró y la Comarca*.

«La ilustre escriptora D.ª Emilia Pardo Bazan al donar compte del *Congrés de las llengues romániques* en Burdeos, al que assistí, parla de la presentació en ell d' un projecte d' idioma universal sobre la base del llatí, y diu qu' «alguns opinaven que li 's devia escatir, altres creyen que sí, y la cosa donà peu á una disertació sobre 'l *volapük* y las repetides tentativas de fundació d' una llengua ab la qual se poguessen entendre tots los hòmens de qualsevol rasa y nació. Convinguerem, afegeix, en que no 's veurá jamay realisat aquest somni, en primer lloch perque la immensa majoria dels hòmens *no sap ni son propi idioma* (!qué veritat es aixó!) y está mancat de capacitat per apendren un altre gayre be d' *adorno*; en segon lloch, perque las diferencies fonéticas, las menas de pronuncies, basten pera fer inintel·ligible un mateix idioma en dos paysos diferents. Sols las persones que tenen cert grau de conreu poden donarse 'l luxe de tenir duas llengues... Lo comunisme intelectual es tal volta 'l més impossible dels comunismes: cal resignarse á que axís com moltíssims individus son tota la vida lleigs, petits, entecats, dolents, antipàtics y viciosos, altres moltíssims han d' ésser ignorants, indoctes y llechs. Si be que pera lo que 'ls havia de servir á las nou décimes parts l' idioma universal...»

«¿No es veritat qu' exes paraules traspúen seny per tots quatre cayres? ¿No es veritat qu' exes observacions estant plenament confirmadas per la experiència?

«Donchs, nosaltres los catalans nos veyém sotsmesos á un sistema d' educació itel·lectual, qual instrument es la paraula. contrari á lo que

dicta 'l bon seny y exigeix la experiència. Nosaltres havém de fer per força, be ó malament, lo que la experiència y 'l bon seny diuen que no 's pot fer. ¿Se vol major tirania?»

—La comissió de la refórma aranzelaria antillana acordá, per 11 vots contra 7, no derogar la llei de relacions comercials de 1892.

—La ciencia moderna tracta de *portar* lo fret á las regions calentas y la calor á las fredas.

Tot se redueix á portar per medi de grans canonadas subterràneas y de bombas poderosas ayre de las regions glacials á las dels tròpichs y ayre dels tròpichs á las glacials, restablint aixís l' equilibri de la temperatura en lo mon civilisat.

—¡Pero tan gran empresa costaria una barbaritat!—exclamará 'l lector.

—Res d' aixó—contestan los enginyers que á ull han fet càlculs sobre l' atrevit pensament.—Las bombas absorvents é impelents podrian establirse en los tròpichs, ahont està calculat que la calor solar desenrotlla una força d' un cavall per yarda cuadrada de superficie exposada á sa acció. En quant á la canonada, de diámetro suficient pera que l' ayre que conduhis pogués modificar lo clima de tot un gran país, no constitueix cap problema. No necessitaria ésser grossa; son recorregut no seria tan gran com sembla á primera vista: son cost no hauria de ser major que 'l de qualsevol línea de ferro-carril.

Lo professor Crocker, ja citat ab motiu de la idea de produhir pluja per medi de la electricitat, diu:

—Comprench que pera la majoria de la gent tals aspiracions semblin imaginadas per un boig. Pero en realitat no son, ni de molt, tan atrevidas com lo projecte realisat fa molts anys d' estendre un cable per sota de las ayguas del Atlántich: lo del cable presentava dificultats infinitament majors que lo de portar á las regions calentas lo fret de las glassadas. Ja sé que 'l fret y la calor perderian molta part de sa força en lo camí; pero l' ayre produheix sempre calor quan se 'l comprimeix, y fret quan se 'l somet á un procediment d' expansió.»

¿Hi haurá qui s' atreveixi á escometrer aquesta gegantina empresa? No hi ha que desconfiar d' aixó. Están ja 'ls yankes de vigilancia, y 'ls yankes s' atreveixen á tot; principalment si 's tracta de realisar alguna cosa misteriosa, que per lo gran y per lo atrevida esparverí al resto dels mortals.

—Del acreditat periódich *El Defensor de Granada* traduim el següent sueltó:

El poble de Válor ha tingut en anys anteriors una considerable exportació de alls pera 'ls Estats Units y Méjich.

Mes com la desgracia persegueix en tots sentits á la regió alpujarrenya, fa dos anys que aquell producte sofri una ruïnosa depreciació y el baix preu á que es cotisaba en los mercats no valia la pena d' embarcal.

En aquesta situació un culliter de Válor que tenia una gran partida d' alls, veyent que li era imposible vendre'ls, determiná colgarlos al peu dels ceps de una vinya que tenia filoxerada.

Cuan arribá 'l temps en que debía brotar la vinya es va notar que 'ls brots sortían ab força y molta ufana.

La filoxera havia desaparegut y la vinya produhi gran quantitat d'hermosos rahims.

Un altre vehí de Válor, allissonat per l' anterior, tirá el passat hivern en altres ceps filoxerats una cuita d' alls ben concentrada y 'l resultat ha sigut en extrem satisfactori.

Convindria donchs que per qui correspon se fessin los estudis y ensatjos convenients, per veurer si aixó podria obrir un camí ab que poder combatre aquell insecte que 's va apoderant de nostres vinyats precipitantnos á una pahorosa ruina.

REMITIT

Sr. Director de LO CATALANISTA.—Sabadell.

Molt senyor meu; espero se serveixi donar cabuda en son reputat periódich l' adjunta carta que envia també pera sa publicació á *La Costa de Llevant*, quedantli agraït son afm. servidor

R. C.

Fa un quant temps que venen certs periódichs ocupantse ab insistencia dels Germans Maristas, formulant judicis cap mica benévols, quals móvils no tractaré de sondejar; y encara que en l' assumpto no 'm vá ni 'm vé res, com sia que en aquesta vila de Canet hi radica la casa Provincial del Institut Marista, un sentiment de consideració me induheix á pendre hi part. Amich de la veritat, m' agrada que aquesta sempre suri, per lo tant m'he proposat dir-la, enterantme al efecte de tot lo que pel cas convenia; aixís es que puch estampar datos que per lo veridichs no podran ésser desmentits.

¿Que 's diu dels Germans Maristas? ¿Quins cárrechs se formulan contra ells?

El d' ésser estrangers y per lo mateix poch coneixedors de nostra llengua, y en segon lloch que careixen de títols pera ensenyar.

Donchs aquí va la resposta.

Establiments en Espanya.	16
Personal.	292 Germans.
dividits en.	110 Profesors.
	150 Novicis.
	32 Escolastichs

NACIONALITAT

Maristas espanyols.	232
francesos.	60
Ara ve la segon part.	

TÍTOLS

Dels espanyols n' hi han.	75 que posseheixen lo títol
de mestre Elemental y.	28 l' Elemental y Superior.
Francesos Elementals.	57
Elemental y Superior.	21

Además hi han 55 Germans espanyols que han fet estudis especials á Fransa y n' hi han 20 que 's troban en dita nació ab lo mateix objecte.

No hi afegiré una paraula mes; los datos exposats son prou elocuentes.

Acabaré pregant als respectables hostes los bons Germans Maristas,

vegin en aquestas modestas ratllas la expressió del respecte y alta estima que 'ns mereixen, pregantlos hi sápigán en sa humilitat cristiana, oblidar aquestas petitesas filas de la debilitat humana, y segueixi l' Institut Marista, com tant be ho saben ferho altres Instituts católics gloria de nostra Espanya, la obra regeneradora per medi de la educació de la infancia, única esperanza que 'ns queda pera 'l porvenir.

Canet de Mar, 1 d' Octubre de 1895.

R. C.

Jochs Florals de Barcelona de 1895

Forma un tomo de 464 planas, esmeradament imprés, contenint tots los travalls en prosa y en vers premiats aquest any.

Se ven en las llibrerías de Verdaguer, Puig, Lopez y Masó y Casas y en la Imprempta «La Renaixensa».

BANCH DE SABADELL

Pren á descuento y negociació cupons Interior, Exterior, Amortisable y Billets Hipotecaris Isla de Cuba, venciments corrents.

Horas de despatx: de 9 á 12 matí, tots los dias feyners.

Gran Café y Restaurant Colon.-Barcelona

Cuberts á 2'50 ptas. á escullir 3 plats de la carta (ó 4 sense escullir), 3 postres ó un *biscuit-glacé*, pa y ví.

També s' atmeten abonos á preus ventatjosos. Servey esmeradísim.

Restaurant Colon, Rambla, Barcelona

ENSENYANSA TEÓRICA Y PRÁCTICA DE TEIXITS

Á CÀRRECH DE

D. ANTONI DE P. CAPMANY

Classe diaria de 8 á 10 del vespre.

Carretera de Manresa, núm. 9.

Imprempta y Encuadernacions de Pere Tugas, Carrer de Calderon, 36.—SABADELL.